

ОЦІНКА ЗМАГАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ГАНДБОЛІСТІВ НА ОЛІМПІЙСЬКОМУ
ТУРНІРІ В РІО-ДЕ-ЖАНЕЙРО – 2016

Соловей Олександр

Придніпровська державна академія фізичної культури і спорту

Аннотация

В статье проанализированы организационные аспекты соревновательной деятельности гандболистов на олимпийском турнире в Бразилии 2016 года. Отмечены количественные и качественные показатели атакующих действий команд-призеров: наибольшую победу в “+15 мячей” между сборными Хорватии – Тунису и Франции – Катар; результативный матч Хорватии – Тунису (67 мячей заброшено в ворота за игру); наименьшая результативность матча (40 мячей) Катар – Аргентины; больше всего мячей (41 мяч) за игру забросила сборная Хорватии в ворота Туниса. В статье рассматриваются не только встречи между командами-призерами, но и другими соперниками, которые уступают в классе лидерам мирового гандбола. Приведены данные в личном зачете гандболистов различного игрового амплуа: броски мяча в ворота с 6 м, с края, 9 м, 7-метровые штрафные, быстрые атаки, а также их эффективность.

Ключевые слова: гандбол, олимпийский турнир, соревновательная деятельность, команды-призеры, результативность и эффективность бросков.

Annotation

In the article the organizational aspects of competition activity of handballs are analysed on an Olympic tournament in Brazil 2016 year. The quantitative and quality indexes of attacking actions of commands-prizewinners are marked: most victory in “+15 balls” between the combined teams of Croatia – to Tunis and France is Qatar; effective match of Croatia – to Tunis (67 balls are neglected in a gate for a game); the least effectiveness of match (40 balls) is Qatar – Argentina; most balls (41 ball) for a game were be-spattered by the combined team of Croatia in the gate of Tunis. In the article not only meeting is examined between commands-prizewinners but also by other rivals that yield to in a class the leaders of world handball. Cited data in the personal test of handballs of different playing line of business: goal-shots of ball with a 6 m, from an edge, 9 m, 7 are meter penalty, rapid attacks, and also their efficiency.

Keywords: handball, olympic tournament, competition activity, commands-prizewinners, effectiveness and efficiency of throws.

Постановка проблеми. Аналіз останніх досліджень і публікацій. У практиці сучасного спорту необхідність ефективного контролю та об'єктивної оцінки змагальної діяльності загально визнана. Це обумовлено важливістю своєчасної й обґрунтованої корекції навчально-тренувального процесу з метою його оптимізації. Контроль змагальної діяльності в гандболі повинен бути спрямований на оцінку спортивної майстерності гравців, визначення внеску кожного спортсмена у загальнокомандний результат і служити підставою для доцільної корекції і необхідної індивідуалізації навчально-тренувального процесу [2, 5].

За останні роки значно посилюється інтерес до дослідження змагальної діяльності спортсменів. Необхідність цього викликана широким поширенням нового перспективного напрямку в управлінні системою підготовки спортсменів,

Вивчення змагальної діяльності гандболістів дозволяє виявити фактори, що впливають на результат матчу, розробити моделі гри для спортсменів різних амплуа, визначити тенденції розвитку гри і техніко-тактичні особливості гри окремих команд, отримати дані про сильні і слабкі

сторони підготовленості гравця команди, удосконалення тренувального процесу з урахуванням аналізу ігрової діяльності.

Контроль змагальної діяльності спортсменів так само, як і контроль окремих сторін їх підготовленості характеризується в ряді джерел із загальних питань теорії та методики спортивної підготовки [4].

Спеціальна література містить інформацію, присвячену вивченню особливостей проведення змагань, контролю техніко-тактичних дій під час змагальної діяльності, заснованого на цільовому програмуванні. Суттєвою особливістю зазначеного напрямку є моделювання спортивної діяльності. Створюються моделі підготовки, змагальної діяльності команди, окремого спортсмена. Розробляються вони на основі специфіки гандболу, виділення факторів, що обумовлюють досягнення високих результатів [1, 3].

Знання тенденцій розвитку змагальної діяльності відкриває широкі можливості для оптимізації цієї діяльності в системі спортивної підготовки з тим, щоб створити важливі умови для досягнення високої спортивної майстерності [2, 6].

На рівні вищої спортивної майстерності ряд авторів розглядають змагальну діяльність як найважливішої форми комплексного контролю, а досягнення спортивних результатів – як один із провідних критеріїв успішності і правильності виховного та навчально-тренувального процесів. У зв'язку з цим при управлінні тренувальним процесом пропонується сконцентрувати зусилля на аналізі змагальної діяльності команди та окремих її гравців, бо тільки в умовах відповідальних змагань повною мірою виявляються позитивні і негативні сторони підготовленості спортсменів і, тільки глибоко вивчивши змагальну діяльність, можна розробити адекватну їй систему тре-

нування [1, 2, 5].

Все це зумовило зростання потреби детального аналізу змагальної діяльності гандболістів провідних національних збірних команд з метою моделювання навчально-тренувального процесу і досягнення високих спортивних результатів на змаганнях різного рангу.

Обстеження змагальної діяльності є важливою складовою частиною комплексного педагогічного контролю. Для управління підготовкою спортсменів високої кваліфікації необхідна об'єктивна інформація про ступінь реалізації їх підготовленості в умовах змагання.

Мета роботи – вивчення, узагальнення і теоретичний аналіз змагальної діяльності чоловічих збірних команд – призерів олімпійського турніру 2016 року з гандболу.

Методи дослідження – аналіз науково-методичної літератури, технічних протоколів у мережі Інтернет; метод системного аналізу; хронологічний метод.

Результати дослідження та їх обговорення. Практика свідчить, що процес спортивної підготовки потрібно будувати відповідно до запитів змагальної діяльності, а не абстрагуючись від неї. У гандболі змагання є одним з основних методів інтегральної підготовки, а засобом цієї підготовки є спеціально організована і керована двостороння навчальна гра.

Для повної реалізації в навчально-тренувальному процесі так званої спортивно-еталонної функції змагань в ігрових видах спорту, як і в більшості інших, необхідно постійне оновлення цього процесу інформацією про показники змагальної діяльності спортсменів високої кваліфікації, характерних для дій спортсменів в найпрестижніших міжнародних змаганнях, в числі яких одним з найбільш представницьких є Олімпійські ігри [4].

На олімпійському турнірі в

Ріо-де-Жанейро з гандболу, в яких взяли участь 12 чоловічих національних збірних команд, проведено 38 матчів, враховуючи груповий етап і матчі плей-офф. Гандболісти закинули у ворота супротивників 2081 м'яч, в середньому – 54,8 м'ячів за гру.

Для порівняння результатів слід відмітити: найбільшу перевагу у «+15 м'ячів» між збірними Хорватії – Тунісу 41:26 та Франції – Катар 35:20 (груповий етап); результативний матч Хорватії – Тунісу 41:26 (67 м'ячів закинуто у ворота за гру на груповому етапі); найменша результативність матчу (40 м'ячів) Катар – Аргентини 22:18 (груповий етап); найбільше м'ячів (41 м'яч) за гру закинула збірна Хорватії у ворота Тунісу 41:26 (груповий етап). Аналіз результатів ігор свідчить, що на груповому етапі команди демонстрували гру, що дозволяла їм забезпечити турнірне становище, яке давало право виходу із групи і продовжувати подальшу боротьбу за олімпійські нагороди.

В результаті проведеного аналізу змагальних дій гандболістів чотирьох збірних команд, які безпосередньо боролися за призові місця олімпійського турніру з гандболу на XXX Олімпійських іграх у Бразилії (за 1 місце Данія – Франція 28:26, за 3 місце Німеччина – Польща 31:25) визначено, що команди провели по 8 матчів. Найбільше закинутих м'ячів за турнір (246) і більшу різницю закинутих і пропущених м'ячів (+ 29) мають гандболісти збірної Німеччини, збірні Франції, Данії та Польщі мають показники, відповідно 241 і +32, 239 і +19, 222 і -5 м'ячів.

Не варто випускати з уваги і той факт, що в даному контексті розглядаються не тільки зустрічі між командами-призерами, а й між іншими суперниками, які поступаються, а часом і значно, в класі лідерам олімпійського турніру і світового гандболу.

Збірна Франції має у своєму

активі найбільшу перемогу (+ 15 м'ячів) у матчі над збірною Катару (35:20) на груповому етапі. У матчі 1/4 фіналу збірна Німеччини з різницею у + 12 м'ячів також була сильнішою за збірну Катару (34:22), а збірні Данія-Туніс (31:23) та Польща-Єгипет (33:25) на груповому етапі мали перемоги + 8 м'ячів над своїми опонентами. На олімпійському турнірі жодна збірна не уникнула поразки, це стосується і збірних, які боролися за призові місця. Отже, у фіналі збірна Франції поступилася збірній Данії з різницею – 2 м'ячі, на групових етапах з різницею – 3 м'ячі збірна Данія у двох матчах поступилася збірним Хорватії (24:27) та збірній Франції (30:33), а збірна Німеччини – збірній Бразилії (30:33). У боротьбі за бронзові медалі збірна Польщі не змогла стримати опір збірній Німеччини і поступилася з різницею – 6 м'ячів (25:31).

У число провідних критеріїв змагальної діяльності в гандболі включаються показники результативності, ефективності та активності. Висока спортивна майстерність характеризується надійністю і безпомилковістю дій.

Аналіз протоколів і відеозаписів ігор олімпійського турніру дали можливість визначити особливості змагальної діяльності гандболістів [7, 8].

В результаті проведеного аналізу змагальних дій гандболістів чотирьох збірних команд з гандболу, які боролися за призові місця на XXXI Олімпійських іграх в Бразилії (Данія, Франція, Німеччина, Польща) визначено кількісні та якісні показники.

Так, результативну гру демонстрували гандболісти Кароль Білецький (Польща), який закинув у ворота 55 м'ячів на турнірі, ефективність 56,8 %, Уве Генсхаймер (Німеччина) – 49 м'ячів, 79 %, Міккель Хансен (Данія) – 46 м'ячів, 60,5 % та Мікаель Гігу (Франція) – 39 м'ячів, 75 %, але

найбільшу ефективність (82 %) на турнірі продемонстрував Тобіас Райхман (Німеччина), який виконав 50 кидків м'яча у ворота супротивників і 41 кидок був влучним.

Аналізуючи виступи гандболістів, ми провели порівняльний аналіз кращих результатів спортсменів команд-призерів в особистому заліку. Об'єктивними показниками для порівняння результативності в гандболі є кількість кидків м'яча у ворота з різних ігрових позицій в залежності від ігрового амплуа і їх ефективність.

Гандболісти намагаються проводити атаку як з центральної зони, по відношенню до воріт, де найбільший радіус досягнення цілі, так і з флангів – радіус атаки зменшується. Кидки м'яча в ворота з центральної зони гандболісти виконують із близької (6 м) та далекої (9 м) відстані.

З 6-метрової лінії проводити атаку складно, оскільки захисники чинять найбільший опір, велика скупченість гравців у захисті. Так, найбільше м'ячів у ворота супротивників з 6 метрів за турнір закинули Уве Генсхаймер (Німеччина) – 20 м'ячів, ефективність 80 %, по 17 м'ячів – Мікаель Гігу (Франція) та Кароль Білецький (Польща), ефективність склала по 81%. Найефективніше атакували ворота супротивників Лассе Сван Хансен (Данія) – всі 6 кидків були результативними 100 %, Валантен Порт (Франція) – 8/9, 88,9 % та Юліус Кюн (Німеччина) – 7/8, 87,5 %.

Для ефективного виконання змагальних дій гандболістам необхідний певний рівень підготовленості. Кидки м'яча в ворота з далекої відстані (9 м) доцільно виконувати із центральної зони, намагаючись переграти захисників за допомогою відволікаючих дій, раптових кидків. Так, проти організованого захисту активно виконували кидки з лінії вільних кидків (9 м) Кароль Білецький

(Польща) – 31/56, 55,4 %, Міккель Хансен (Данія) – 24/52, 46,2 %, Мікаель Гігу (Франція) – 19/26, 73,1 %. Французький гандболіст має найвищу ефективність – 73,1 %.

Добре виконують свої функціональні обов'язки крайні гравці першої лінії атаки, яких чітко відрізняє уміння вибірково і точно виконувати кидки м'яча у ворота з крайніх кутових позицій. Слід відмітити влучні кидки із флангів Уве Генсхаймера та Тобіаса Райхмана (Німеччина), які закинули за турнір, відповідно 17 та 16 м'ячів із 23 кидків, ефективність становить 73,9 % та 69,6 %. Високу ефективність (81,8 %) демонстрував на олімпійському турнірі Даніель Нарсісс із збірної Франції, у якого із 11 кидків 9 були влучними.

Одним із чинників, що забезпечують ефективну ігрову діяльність гандболіста, являється стабільність виконання 7-метрових штрафних кидків. Так, гравці збірної Данії отримали право на 15 штрафних кидків у ворота своїх опонентів 13 із яких досягли цілі (86,7 %). Всі кидки виконував штатний пенальтист Міккель Хансен. У ворота супротивників збірної Франції судді призначали 38 кидків із відмітки 7 метрів і 27 кидків були влучні (71,1 %). Найбільш влучні кидки у французькій збірній виконував Мікаель Гігу (19/26, 73,1 %).

Бронзовий призер олімпійського турніру – збірна Німеччини виконували протягом турніру 28 штрафних кидки, кращі результати у збірній показав Уве Генсхаймер (20/26, 76,9 %). Високих показників досягли гандболісти збірної Польщі виконуючи 7-метрові штрафні кидки. Із 29 призначених кидків 23 – були влучні (79,3 %).

Слід зазначити, що рівень індивідуальної підготовленості гандболістів характеризується активністю їх в захисті і нападі, виконуючи зрив атаки суперника і організації швидких атак своєї

команди. Так, найбільш активно у захисті грали польські гандболісти, які організували 75 швидких атак із яких 60 були результативні, лідером був Міхал Дажжек, який на 100 % реалізував свої 17 індивідуальних атак.

Високу ефективність під час організації швидких атак продемонстрували німецькі гандболісти, у яких 44 атаки із 50 були результативні (88,0 %). Уве Генсхаймер бездоганно продемонстрував свої здібності при організації цих атак (20/20, 100 %).

Лідери олімпійського турніру, гандболісти збірних Данії та Франції протягом турніру більше уваги приділяли позиційному нападу, а ефективність швидких організованих атак була нижчою від своїх конкурентів – у збірної Данії 61,5 % (16/26), а збірної Франції 71,1 % (27/38).

Таким чином, можна підкреслити атакуючий потенціал лідерів олімпійського турніру на XXXI Олімпійських іграх 2016 року: за окремими показниками змагальної діяльності вони поступаються одна другий і навіть за наявності певних недоліків вони є найсильнішими командами світу.

Висновки: на підставі проведеного аналізу змагальної діяльності висококваліфікованих гандболістів, керуючись при цьому перспективними тенденціями розвитку самої гри, доцільно створити такі педагогічні уста-

нови, практична реалізація яких може сприяти підвищенню якості навчально-тренувального процесу та ефективності змагальної діяльності команд високої кваліфікації:

– на сьогоднішній день лідерами світового гандболу є збірні Данії, Франції, Німеччини та Польщі;

– при підготовці до змагань високого рівня, моделювання змагальної діяльності сприяє удосконаленню у гандболістів орієнтації в умовах гри, чергуванню рухових дій різної інтенсивності (різноманітні кидки) і підвищенню їх ефективності;

– для підвищення точності прогнозу на гру необхідно мати якомога більше статистичних даних про ігрову діяльність і доповнювати її тренерським досвідом.

Література

1. Дорохов С.И. Вклад гандболистов различных игровых функций в нападении, в общекомандный результат / С.И. Дорохов // В сб. «Современные проблемы развития игровых видов спорта». – СПб.: Комитет по физической культуре и спорту, 2003. – С. 71-79.
2. Дорошенко Э.Ю. Управление технико-тактической деятельностью в командных спортивных играх: [монография] / Э.Ю. Дорошенко. – Запорожье: ООО «ЛИПС»

ЛТД, 2013. – 436 с.

3. Козин В.В. Совершенствование точности бросков мяча путем ситуационного моделирования и тренажерных средств / В.В. Козин, В.Н. Прытыкин, Н.С. Кузнецова // Сборник научных трудов SWorld. – Вып. 2. Том 52. – Одесса: КУПРИЕНКО С.В., 2013. – С. 44-55.
4. Платонов В.Н. Периодизация спортивной подготовки. Общая теория и ее практические применения / В.Н.Платонов. К.: Олимпийская литература. 2013. – 624 с.
5. Сидорчук С.А. Некоторые особенности соревновательной деятельности команд-лидеров мирового юношеского гандбола /С.А. Сидорчук // Теория и практика физической культуры: тренер: журнал в журнале. – 2013. – № 9. – С. 73-78.
6. Соловей О.М. Аналіз участі збірних команд з гандболу в Олімпійських іграх 1972-2012 р.р. / О.М. Соловей // Спортивний вісник Придніпров'я: науково-практичний журнал. – Дніпропетровськ: ДДІФКіС. – 2013. – № 3. – С.16-19.
7. [ru.Wikipedia.org/wiki/Гандбол_на_Олимпийских_играх](http://ru.wikipedia.org/wiki/Гандбол_на_Олимпийских_играх).
8. Міжнародна федерація гандболу: [електронний ресурс] // режим доступу: <http://www.ihf.info>.

